

חגיגה י. (משנה) עד יא: (סוף הפרק)

ביאורים - בעמוד הבא

משנה

התנאים הבאים טוברים שלדיני נדרים יש מקור ברור בתורה, כדלהלן:

ר"א: נאמר פעמיים בתורה "כי יפליא" - הפעם השניה מלמדת על התרת נדרים. דחיה: הפסוק השני מלמד שנזירות חלה רק אם נאמרה באופן ודאי.

ר"ה: "אשר נשבעתי באפי" - משמע שאם יש פתח לנדר ניתן להתיר. דחיה: כוונת הפסוק היא שלמרות שנשבעתי בכעס לא אחזור בי.

ר"צ: "כל נדיב לבו הביאו" - משמע שהדבר תלוי בליבו ואם מתחרט ניתן להתיר. דחיה: אולי מכאן לומדים שניתן לקבל נזירות בלב (אף אם לא אמר במפורש).

ח' באח"ר: "נשבעתי ואקיימה" - משמע שאם רצה לא לקיים ניתן להתיר. דחיה: אולי בא ללמד שמצוה להישבע לקיים מצוה, כדי להזדרז לקיימה.

שמואל: "לא יחל דברו" - הוא אינו מיחל, אך אחרים יכולים להתיר לו.

התרת נדרים:
יש להם רמז במקרא.
(פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו)

פירוט בעניין ההלכות שיש להם מקרא מועט והרבה הלכות (קבוצה 2):

הלכות שבת
הכוונה לדין: החופר גומא בשביל העפר - לא חייב משום בונה, כי זה לא 'מלאכת מחשבת'. הרמז לכך: הקריטריון של 'מלאכת מחשבת' נלמד מסמיכות פרשיית שבת למשכן.

הלכות קרבן חגיגה
הכוונה לפירוש "וחגותם אותו": אנו לומדים מפסוק בעמוס שמדובר בקרבן (ולא בשמחה). יש כאן רק רמז מועט: לא ניתן ללמוד דברי תורה מדברי נביאים.

הלכות מעילות
הכוונה היא לדין הבא: אם המשלח נזכר שהמעות הן של הקדש - השליח מתחייב. נחשב כהררים התלוין בשערה: כי השליח מתחייב למרות שלא מודע לעבירה שעושה!

הלכות שבת, חגיגות, מעילות:
יש להם מקרא מועט והרבה הלכות.
(כהררים התלוין בשערה)

וזה לא דומה למי שמוציא מעות הקדש לחולין בשוגג שמתחייב, כי פה לא היה לשליח מושג כלל על הימצאות מעות הקדש.

דיני קרבנות, טומאה וטהרה, עריות:
נלמדו מהמקרא, אך לא מפורשים במקרא.
(יש להן על מה שיסמכו)

נושאים אלו כתובים במפורש בתורה - רק דינים נקודתיים בכל תחום לא נאמרו במפורש

דיני: "נפש תחת נפש" - הכוונה לנתנת ממון (כפי שנלמד בגזירה-שוה).

קרבנות: קבלת הדם לא נאמרה במפורש אלא נלמדה מלשון 'הולכת' (כדי ללמד שהולכת הדם דינה כשאר עבודות)

טהרות: שיעור מקוה אמה על אמה בגובה אמה (40 סאה) - (שיעור ש "את כל בשרו" - נכנס בהם).

טמאות: שיעור טומאת שרץ בכעדשה - (נלמד מ - "בהם... מהם").

עריות: איסור ועונש לבא על בתו מאנוסתו - (נלמד בג"ש).

ביאורים

אין שליח לדבר עבירה: אין שלוחו של אדם לעשות דבר עבירה נחשב כמותו, אלא השליח נחשב כעושה מעצמו את העבירה. אף על פי שבכל התורה קיים כלל: "ששלוחו של אדם כמותו", בשליח לדבר עבירה אין הדבר כן, שאם למשל אמר אדם לשלוחו: "צא והרוג את הנפש", והלך השליח והרג - השליח חייב, ושולחו פטור. בטעמו של כלל זה אמרו בגמרא: "דברי הרב ודברי התלמיד, דברי מי שומעין". כלומר, לא ניתן לבנות כאן מערכת של שליחות כיוון שמערכת זו עומדת בניגוד לציווי התורה ולכן אין משמעות לשליחות. (יש המבארים כלל זה בכך שהמשלח יכול לומר שהיה בטוח שהשליח לא ישמע לו כיוון שדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים) ישנם שני חריגים לכלל זה מעילה ודין טביחה ומכירה. במקרים אלו למרות שאין שליחות מושלמת קבעה התורה שעצם האחריות השליחות (העובדה שמישהו עשה דבר כתוצאה מציוויך) מחייבת, גם אם הוא לא מוגדר שליח.

ברייתא

דיני נגעים: מקרא מרובה והלכות מועטות.
דיני טומאת אוהל: מקרא מועט והלכות מרובות.

לכן:

מי שמסופק בהלכות נגעים – יעיין בפסוקים.
 מי שמסופק בהלכות טומאת אוהל – יעיין במשניות.

חגיגה יא: (תחילת הפרק) עד יב: (שורה 22)

ביאורים
 מה נברא תחילה? - הגרש"י ז"ל מסביר כי המחלוקת בין ב"ש לב"ה האם השמים נבראו תחילה או שהארץ נבראה תחילה היא מחלוקת מהותית האם זזת ההסתכלות שלנו היא מעשית או רעיונית. האם העיקר הוא עולם המעשה או עולם המחשבה. לפי כיוון זה הסביר הגרש"י ז"ל מחלוקות רבות שבין ב"ש לב"ה (להרחבה ניתן לעיין ב'לאור ההלכה' עמ' שב-שי).

משנה

נושאים רגישים

איסורי עריות שנלמדו במדרש: אין ללמדם ליותר מ-2 אנשים.

מעשה בראשית: אין ללמדו ליותר מאדם בודד.

מעשה מרכבה: יש ללמדו רק לאדם בודד ובתנאי שהיה חכם ומבין מדעתו.

לאנשים אלו טוב היה שלא היו באים לעולם:

- מי שחוקר מה למעלה מה למטה מה לפניו ומה לאחור.
- מי שלא חס על כבוד קונו.

מחשש שכשהרב מדבר עם אחד, האחרים ידברו ביניהם ולא יקשיבו (בשאר דיני התורה חשש זה לא קיים כי נפשו של אדם לא חומדתן).

הנה פה נא לימים ראשונים... ונאקרה
 הנה פה נא לימים ראשונים - ניתן להבין בקושי ובמאמץ חלק מתהליך הבריאה, אין לנו שום יכולת להבין את שקדם לבריאה.

עניינים שונים בבריאת העולם

- גובה אדם הראשון לפני שסרח היה מהארץ עד לרקיע (שיעור זה זהה לשיעור שמקצה העולם עד קצהו).
- כשהקב"ה ברא את העולם הוא התרחב והתרחב עד שהקב"ה נזף בו (כך היה גם בבריאת הים).
- תהו - קו ירוק שמקיף את העולם וממנו יצא חשך.
- בהו - אבנים מלוחחות המשוקעות בתהום שמהם יוצא מים.
- שמים - ריב"ת: שם יש מים. ברייתא: השמים מורכבים מאש ומים.

10 דברים נבראו ביום הראשון:

- שמים וארץ.
- תהו ובהו.
- חשך ואור.
- רוח ומים.
- אורך היום והלילה.

קשה: המאורות ניתנו בשמים רק ביום הרביעי!

תירוץ א': מדובר באור המיוחד שניתן לצפות בו עד סוף העולם, ובגלל מעשי דור המבול והפלגה נגזר לצדיקים לעתיד לבוא.
תירוץ ב': המאורות נבראו ביום הראשון אך הוכנסו למסלולם רק ביום הרביעי.

על כמה עמודים עומדת הארץ?

חכמים: שנים עשר.
 (כנגד שבטי ישראל)
א"י: שבעה.
 (חצבה עמודיה שבעה)
ראב"ש: אחד.
 (צדיק יסוד עולם)

התשתית של העולם:

- הארץ עומדת על עמודים
- העמודים עומדים על המים
- המים עומדים על ההרים
- ההרים עומדים על רוח
- הרוח עומדת על סערה
- סערה תלויה בזרועו של הקב"ה.

באמצעות 10 דברים נברא העולם:

- חכמה תבונה ודעת. (מידות החכמה)
- כח, גבורה וגערה. (מידות הכח)
- צדק ומשפט. (מידות האמת)
- חסד ורחמים. (מידות השלום)

ברייתא

שמים וארץ – מה נברא תחילה?

ב"ש: שמים.

(כראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ).

ב"ה: ארץ.

(ביום צלות ה' אלהים ארץ וים).

חכמים: נבראו ביחד. (אף ידו יסדה ארץ וימינו ספחה שמים... יצמדו יחדו)

ישוב הסתירה בין המקורות של ב"ש למקורות של ב"ה:

הקב"ה ברא את השמים לפני הארץ, וקבע במקומה את הארץ לפני השמים.

הקושי בשיטת ב"ש:

לא הגיוני לבנות עלייה (שמים) לפני הבית (ארץ).

הקושי בשיטת ב"ה:

לא הגיוני לבנות שרפרף (ארץ) לפני הכסא (שמים)

חגיגה יב: (שורה 22) עד יד. (שורה 16)

ביאורים

המפסיק מדברי תורה ועסק בחולין - חז"ל הדגישו במספר מקומות את החשיבות של חוסר ההפסקה באמצע לימוד תורה (כך למשל המשנה במסכת אבות - המפסיק ממשנתו ושונה). חז"ל לא אמרו שהעוסק בדברי חולין אוכל גחלי רתמים אלא אמרו שמי שבאמצע לימוד תורה מפסיק אוכל גחלי רתמים.
יש זמן לעיסוק בחולין ויש זמן ללימוד תורה. מי שעוסק בחולין ובבנינו של עולם טוב ויפה לו. וכך גם מי שרואה אילן נאה - אולם הפסקה באמצע לימוד תורה לטובת דברים אחרים (חשובים וראויים לכשעצמם) זהו דבר חמור מאוד שאין לעשותו.

כמה רקיעים יש?

רב יהודה: שנים. ('הן 'ה' א'ה'ק 'ה'נ'ה' 'נ'ה' 'נ'ה' 'נ'ה')

ריש לקיש: שבעה.

שמות הרקיעים

- וילון - לא משמש לכולם, אלא נכנס שחרית ויוצא ערבית, ומחדש בכל יום מעשה בראשית.
- רקיע - כמה ולבנה כוכבים ומזלות קבועין בו.
- שחקים - רחיים עומדות בו וטוחנות מן לצדיקים.
- זבול - בו נמצאים ירושלים וביהמ"ק, ומזבח בנוי, ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן.
- מעון - בו נמצאות כיתות של מלאכי השרת, שאומרות שירה בלילה (אך לא ביום מפני כבודן של ישראל).
- מכון - בו היו נמצאים אוצרות המיועדות לפורענות (שלג, ברד, טללים רעים ועוד) עד שדוד ביקש שירדו לארץ ולא יהיו קרובים לה'.
- ערבות - בו נמצאים צדק, משפט וצדקה, גנזי חיים וגנזי שלום וגנזי ברכה, ונשמתן של צדיקים, ורוחות ונשמות שעתיד להיבראות, וטל שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות בו מתים, אופנים ושרפים וחיות הקדש, ומלאכי השרת, וכסא הכבוד.

ויש עוד רקיע אחד נוסף, למעלה מראשי החיות (וממנו ואילך אין לנו רשות לדבר ואין לנו עסק בנסתרות).

הפוסק מדברי תורה ועוסק בחולין:

מאכילין אותו גחלי רתמים.

"וּמֵאֵת יְצוּה' ה' חֶסֶד - וּפְלִיאָה שִׁירָה צְאוּ"

א. העוסק בתורה בלילה, הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום.

ב. העוסק בתורה בעוה"ז (הדומה ללילה), הקב"ה מושך עליו חוט של חסד בעוה"ב (הדומה ליום).

ישנם פסוקים בספר יחזקאל שנראו כסותרים את התורה, ובזכות חנניה בן חזקיה שפירשם לא גנזוהו.

מעשה מרכבה: אסור ללמד, אך מותר למסור ראשי פרקים.

סתרי תורה: מותר ללמד רק מי שהוא עם תכונות נעלות מיוחדות.

תורה: מותר למסור רק ליהודים (ולא לגויים).

יחזקאל וישעיהו ראו בנבואה אותו הדבר,

אך יחזקאל לא היה מורגל בכך ולכן תיאר את הדברים בהתלהבות עצומה.

מספר כנפי החיות

בזמן המקדש: 6 כנפים לכל חיה.
לאחר החורבן: התמעטו ל-4 כנפים.

אלו 2 כנפים התמעטו?
דעה 1: אותן שאומרות בהן שירה.
דעה 2: אותן שמכסות בהן רגליהן.

הדמויות שבכסא הכבוד

כרוב (בתחילה זה היה שור שהוא הבהמה הגאה ביותר)
אדם (היצור החי הגאה ביותר)
אריה (החיה הגאה ביותר)
נשר (העוף הגאה ביותר)

כרוב: פרצוף של תינוק.

סתירה בדבר כמות צבא השכינה:

פסוק א': "אֵלֶּיךָ אֵלֹהֵינוּ יְהוָה" - מספר סופי.

פסוק ב': "הֵי אֵלֵינוּ אֵלֹהֵינוּ?" - מספר אין סופי.

יישוב הסתירה

תירוץ א': לאחר החורבן כביכול הצטמצם המספר.

תירוץ ב': מספר הגדודים הוא אין סופי, אבל מספר השמשים בכל גדוד הוא סופי.

תירוץ ג': פסוק א' עוסק רק בשמשים שבנהר דינור.

נהר דינור:

מהיכן נוצר? נוצר מזיעתן של חיות.

להיכן נשפך?

דעה א': על ראש הרשעים בגיהנם.

דעה ב': על הדורות שהיו אמורים להיות לפני מתן תורה ולא נבראו.

מי הם "אשר קוּמַטוּ וְלֹא אֶת נַהֵר יוֹצֵק יִסְוֶדוּ?"

דעה א': 974 דורות שהיו אמורים להיות לפני מתן תורה ולא נבראו (והקב"ה שתל אותן בכל דור ודור, והם העזי פנים שבכל דור)

דעה 2: תלמידי חכמים.

מהיכן נבראים המלאכים?

דעה 1: מנהר דינור.

דעה 2: מכל דיבור שיוצא מפי הקב"ה.

חגיגה יד. (שורה 16) עד טו. (שורה 6)

ביאורים

נתעברה באמבטי: סוגיה זו היא בסיס להיתר של הפרייה מלאכותית. הרב שטיינזלץ, במאמרו 'על בעיות מוזרות ורחוקות' (התלמוד לכל, עמ' 168-171), מראה מסוגייה זו איך אפילו שאלות בגמרא הנראות רחוקות ולא מציאותיות ובעלות 'דמיון פרוע', משמשות להכרעות הלכתיות מעשיות. (כמובן שלא כל שאלה רחוקה משמשת בהכרח להכרעה מעשית - תפקידן המקוריות של שאלות אלו הן כדרך לבחון את אופיו של הדין, אלא שלא אחת שאלות מחודדות אלו שנראות כלא מציאותיות עוזרות לנו ללמוד על טיבו של הדין ולעיתים מזומנות אף לפתור בעיות הלכתיות מורכבות מאוד)

תפקיד שני הכסאות שאצל הקב"ה:

ר' עקיבא (לפני שחזר בו): אחד לקב"ה ואחד לדוד המלך.

ריה"ג (ור"ע לאחר שחזר בו): אחד לדין ואחד לצדקה.

ראב"ע: אחד לשיבת הגוף, ואחד להנחת הרגליים.

אופן התגלותו של הקב"ה

כשהוא יושב בישיבה: כזקן ששערו לבן.

כשהוא יוצא למלחמה: כצעיר ששערו שחור.

ישעיהו קילל את ישראל:

שיסורו מהם כל סוגי החכמים האפשריים,

שיסורו מהם נביא ומלך,

שאנשים פורקי עול יהיו שרים,

שאנשים פחותים וללא יחוס ישלטו בהם,

ולא נתקררה דעתו עד שקילל **שאנשים פורקי עול יתגאו ויזלזלו באנשים שמלאים במצוות.**

האם היו אנשים אמינים בזמן חורבן ירושלים?

בענייני תורה: כן. [וכאשר שאלו אותם אם יודעים תורה, לא שיקרו]

בענייני משא ומתן: לא. ["שוטטו בחוצות ירושלים... אם יש עושה משפט מבקש אמונה"]

אילו היו אנשים ישרים במו"מ -

ה' לא היה מחריב את ירושלים!!!

ר' אלעזר בן ערך:

• דרש במעשה מרכבה לפני ר' יוחנן בן זכאי.

• ר' יוחנן בן זכאי נשקו על ראשו ובירכו.

ר' יהושע:

• דרש במעשה מרכבה בנוכחות ר' יוסי הכהן.

• ר' יוחנן בן זכאי בירך אותם כשמע זאת.

וירדה אש מהשמים ודלקה בכל האילנות שבשדה ואמרו האילנות שירה.

ולמרות שהיה קיץ, נתקשרו השמים בעבים ונראתה הקשת בענן, ומלאכי השרת התקבצו לשמוע.

תשובותיו של בן זומא

• אסור לסרס גם בעל חיים שלא כשר לקרבן.

• בתולה מעוברת מותרת לכהן גדול, ולא חוששים שמא נבעלה ונשארה בתולה, אלא סביר יותר שהתעברה מש"ז שהיתה באמבטי.

ארבעה נכנסו לפרדס (עסקו בסתרי תורה):

• בן עזאי – הציץ בשכינה ומת.

• בן זומא – הציץ בשכינה ונטרפה דעתו.

• אחר – יצא לתרבות רעה.

• ר' עקיבא – יצא בשלום.

ביאורים

מטטרון: "האר"י ז"ל הזהיר לתלמידיו, שלא להזכיר שום מלאך בשמו אפילו בלימודו, כגון: מטטרון - יאמר רק מטט, וסנדלפון - יאמר רק סנדל, וכיוצא בהם שאר שמות מלאכים, זולת שמות המלאכים שהן כשמות האנשים, כגון: מיכאל, גבריאל, רפאל... והטעם, כי הכל ברא הקב"ה לצורך האדם, ובשעה שברא הקב"ה מלאכים, השביעם הקב"ה שיהיו מצויים בשעה שיזכירם האדם לאיזה הצלה בהשבעה וכיוצא בו, ובהשבעה, כשמזכיר האיש שם המלאך, אז המלאך בא ומוכרח לעשות כפי ההשבעה. וכשרואה המלאך שביאתו הוא בחינם - לפעמים מזיקו". (קב הישר, פרק נו)
 חזרתו בתשובה של אחר: הראשונים מסבירים שדרכי התשובה לא ננעלו באמת בפני אחר ואילו אחר היה מתעקש היו נפתחות בפניו דלתות התשובה. חומרות העוונות שלו גרמה לכך שייגידו לו שדלתי התשובה ננעלו אבל אם הוא היה קובע 'לא בשמים היא' ואין משגיחים בבת קול ולא בפסוקיהם של נערים - הוא היה יכול לחזור בתשובה.
 ואכן מצאנו שאחרי מותו ר"מ ור' יוחנן התעקשו כנגד פסק הדין של מעלה והצליחו להחזיר את אחר.

המקור של בן זומא: "וכוח אלהים מרחפת על בני הארץ" - כינוה המרחפת על בניה.
 דחיה: פס' זה נאמר ביום הראשון לבריאת העולם, אך ביום השני נאמר "ויהי מבדיל בין מים למים".

המרחק בין מים עליונים למים תחתונים:
 בן זומא: מרחק קטן אך בעל משמעות (3 אצבעות).
 שיטות אחרות: מרחק מינימלי (כמלוא נימא, או כרווח שבין הנסרים, או כרווח שבין 2 גלימות או שבין כוסות סמוכות).

יציאתו של אחר לתרבות רעה

- ראה את מיטטרון יושב, בניגוד לכלל שאין ישיבה למעלה, והסיק שיש 2 רשויות.
- בעקבות כך ניתן רשות למיטטרון למחוק את זכויותיו של אחר.
- יצאה בת קול ואמרה: שובו בנים שובבים חוץ מאחר.
- אמר אחר לעצמו - שאם אין לו עולם הבא לפחות שיהיה לו עולם הזה.

סופו של אחר

- ר"מ ניסה לשכנע את אחר לחזור בתשובה אבל בכל בית מדרש הילדים קראו פסוק שלימד שאין לו תקנה.
- כשמת אחר לא דנוהו בשמים (מפאת רשעותו הרבה ותורתו הרבה).
- כשמת ר"מ הוא דאג שידונוהו בגיהנום (עדיף שיתייחסו אליו לרעה משלא יתייחסו אליו בכלל).
- כשמת ר' יוחנן הוא דאג שיוציאו אותו מהגיהנום (כיוון שעל אנשי התורה לדאוג זה לזה).

וכשהלך לזונה זיהתה אותו, חילל בפניה שבת ומכך הסיקה שהוא מישוהו אחר.

"אם את זה יצאמת זה עשה האלהים"

ר' מאיר: העולם מורכב - על כל יצירה שנבראה יש יצירה הדומה לה. (הרים וכנגדם גבעות, ימים וכנגדם נהרות)

ר' עקיבא: העולם שחור לבן - על כל יצירה שנבראה יש יצירה הפוכה לה. (צדיקים וכנגדם רשעים, גן עדן וכנגדו גיהנום)

ולכל אחד יש חלק אחד בגן עדן וחלק אחד בגיהנום, והצדיק נוטל 2 חלקים בגן עדן והרשע 2 חלקים בגיהנום.

"אם יצרכנה זהב וזכוכית ומארתה כלי פז"

ר' מאיר: אלו דברי תורה שקשה לקנותן כזהב, וקל לאבדן כזכוכית.

ר' עקיבא: לתלמיד חכם שסרח יש תקנה ככלי זהב וזכוכית שאע"פ שנשתברו יש להם תקנה.

"אל גנת אגוז ירדתי" - נמשלו ת"ח לאגוז אגוז, אע"פ שמלוכלך - אין מה שבתוכו נמאס. כך ת"ח, אע"פ שסרח - אין תורתו נמאסת.

לימוד תורה מאדם רשע

לאדם קטן: אסור. ("ותורה יבקש אפיהו כי מלאך ה' צבאות" – רק אם דומה הרב למלאך, מותר לשימוע ממנו תורה)
לאדם גדול: מותר. ("הט אלנק ושמצ דברי חכמים ולבק תשית לדעתו"; ישמצי בת וראי והטי אלנק ולבחי צחק ובית אבי')

ולכן ר' מאיר
 התיר לעצמו
 ללמוד תורה
 מ'אחר'.

כיצד יש תלמידי חכמים שיוצאים לתרבות רעה?

ר' מאיר: כיוון שמתחילה היתה בהם רשעות קטנה (וכך מצאנו בדואג ואחיתופל).

שמואל: כיוון שהיו כרוכים אחר תרבות הגויים ואמונתם (וכך מצאנו באחר).

חגיגה טז. (שורה 9) עד יז. (משנה)

ביאורים

סמיכה: הנחת שתי ידיו של בעל הקרבן, בין קרניו של הקרבן, כשהוא נשען בכל כוחו על ראש הקרבן. כל קרבנות היחיד (מבהמה), הן קרבנות חובה והן קרבנות נדבה, טעונים 'סמיכה', פרט לבכור, מעשר ופסח. כל קרבנות ציבור אינם טעונים סמיכה מלבד פר הבא על כל המצוות (וכן שער ע"ז - לר' שמעון, מנחות צב). בדיעבד הסמיכה אינה מעכבת.

<u>בני אדם</u>	<u>שדים</u>
<p><u>דומים למלאכי השרת:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. יש להם דעת. 2. מהלכין בקומה זקופה. 3. מדברים בלשון הקודש. <p><u>דומים לבהמות:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. אוכלין ושותין. 2. פרין ורבין. 3. מוציאין רעי. 	<p><u>דומים למלאכי השרת:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. יש להם כנפים. 2. טסין מסוף העולם ועד סופו. 3. שומעין מאחורי הפרגוד מה שעתידי להיות. <p><u>דומים לבני אדם:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. אוכלין ושותין. 2. פרין ורבין. 3. מתים.

ציטוט מהמשנה

לאנשים אלו ראוי שלא היו באים לעולם:

- החוקר מה למעלה, למטה, לפניו, ולאחור.
- מי שלא חס על כבוד קונו.

הקב"ה לא רוצה שיעסקו בתוהו שהיה לפני הבריאה.

מי זה שלא חס על כבוד קונו?

רבי אבא: המסתכל בקשת. (מראה הקשת היא כדמות ה')

רב יוסף: העובר עבירה בסתר. (מבחינתו השכינה לא נמצאת בסתר)

דין זה נאמר על הנמנע מלחטוא בגלוי מחשש בושה אבל לא על מי שתקפו יצרו וחוטא בסתר מפני חילול השם.

המסתכל בדברים הבאים – עיניו כהות:

1. קשת. (מראה הקשת היא כדמות ה')
2. נשיא. (יש עליו הוד שכינה)
3. כהנים שעל הדוכן בביהמ"ק. (השכינה שורה עליהם)

ומי יעיד מעשי אדם בחשאי בביתו?

ר"ב"נ: אבני ביתו וקורות ביתו.
חכמים: נשמתו של אדם.
ר"ז: 2 מלאכי השרת שמלויים את האדם.
י"א: אבריו של אדם.

אם יאמר לך יצר הרע 'חטוא והקב"ה מוחל' – אל תאמין.

משנה

האם מותר לסמוך על הקרבן ביו"ט?

זוג א': יוסף בן יועזר: לא. יוסף בן יוחנן: כן.
 זוג ב': יהושע בן פרחיה: לא. ניתאי הארבלי: כן.
 זוג ג': יהודה בן טבאי: לא. שמעון בן שטח: כן.
 זוג ד': שמעיה: כן. אבטליון: לא.
 זוג ה': הלל: כן. שמאי: לא.
 לאחר שמנחם (שלא חלק על ב"ה) יצא, החליף אותו שמאי.

להיכן מנחם יצא?

אביי: לתרבות רעה. (לכת איסיים)
 רבא: לעבודת המלך. (לממשלת הורדוס)

הראשונים בכל זוג היו הנשיאים (הבכיר בסנהדרין),
והשניים היו אבות בית דין (מספר 2 בסנהדרין).

מה המחלוקת במשנה?

דעה א': האם יש מצות סמיכה בשלמי חובה.
 דעה ב': האם ניתן לסמוך בערב יו"ט (האם חייבם לסמוך סמוך לשחיטה).

מסקנות מהמחלוקת

א. משמע שהסמיכה מתבצעת בכל כוחו (ולכן יש בכך איסור שבות של משתמש בבעלי חיים).
 ב. לא ניתן לדעת האם יש איסור שימוש גם בצדדי הבהמה (כיוון שייתכן שהראש לא נחשב לצידי הבהמה).

חכמים - בזוג ג' הסדר הפוך

יהודה בן טבאי – אב בית דין.
 שמעון בן שטח – נשיא.

ברייתא

מתי עדים זוממים נהרגין?

הצדוקים: רק אם הנידון כבר נהרג.
חז"ל: רק אם הנידון עדיין לא נהרג (אך כבר נגזר דינו).

עד אחד שהוזם

בהתחלה: יהודה בן טבאי סבר שנענש.
לאחר מכן: שמעון בן שטח העמידו על טעותו.
 בעקבות כך קיבל על עצמו יהודה בן טבאי לא להורות בפני שמעון בן שטח.

ניתן להעמיד ברייתא זו אף כדעת חכמים הסוברים ששמעון בן שטח הוא הנשיא.